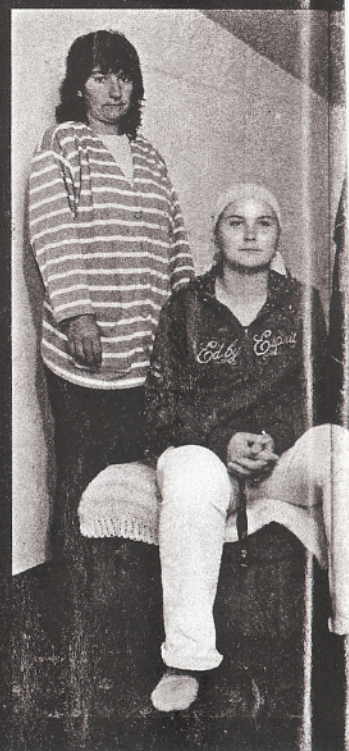

Zloćudni tumor veličine jajeta Matea Tokić je otkriven slučajno, za pregleda kod okulista

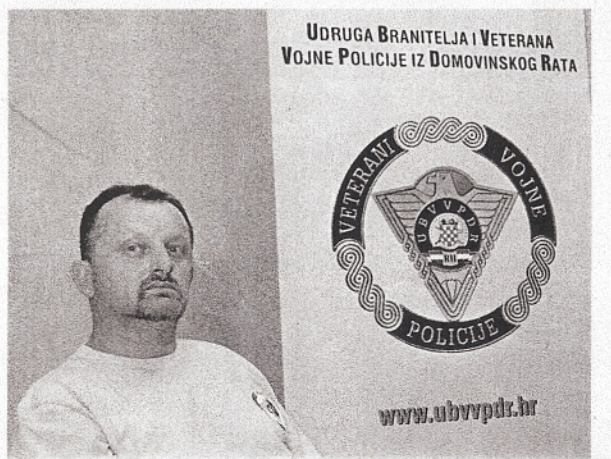
Marko Lalić bori se s tumorom na mozgu, a roditelji Draženka i Kornelije nemaju novca za lijek koji nije na listi HZZO-a

► zire kraj. Bolest se proširila na pluća i fazi pripreme pred operaciju pluća Ivan mora proći terapiju lijekom, koji mjesečno stoji 9244 kune. Roditelji više ne znaju što bi prodali.

- Ivana su od začeća pratila jaka zračenja minsko-eksplozivnih sredstava, a da i ne spominjem stres pod kojim je Manda bila cijelo vrijeme trudnoće. Pitala sam jednog liječnika u Zagrebu zašto toliko djece kod nas obolijeva od osteosarkoma baš u predjelu potkoljenice? Odgovorio mi je da je do te visine najjače zračenje zaostalih, neeksplozivnih, minsko-eksplozivnih sredstava, a djeca se najčešće igraju klečeći na zemlji. Stoga se kao majka troje djece sa strahom pitam: Tko je sljedeća žrtva te proždrljive bolesti? - komentira Ivanova strina Mara Klarić, pročelnica u Općini Gornji Bogićevci.

Avet još vrebava Matea Tokić (13) iz Ljupine žalila se na jaku glavobolju i mučnine, a zloćudni tumor na mozgu veličine jajeta otkriven je slučajno za pregleda kod okulista. Matea je operirana u KBC-u Zagreb-Rebro krajem kolovoza prošle godine, iza nje je ciklus od 20 kemoterapija i 30 zračenja. Kako voli ići u školu, roditelji su je vozili na zračenje u Zagreb i potom u školu.

Željko Jakobčić, dopredsjednik Udruge veterana vojne policije, i Maja Lučić iz Kluba veteranki Domovinskog rata

Prije dvije godine je Marku Laliću (12) iz Adžamovaca u KBC-u Zagreb-Rebro uklonjen zloćudni tumor na malom mozgu veličine tri centimetra. Nakon operacije bila mu je oduzeta lijeva strana tijela. Samo mjesec dana potom ustanovljeno je da je tumor metastazirao u likvor glave i ledne moždine. Primio je 19 kemoterapija i 33 zračenja, što mu je oštetilo koštano srž te je dječak podvrgnut megaterapiji i trans-

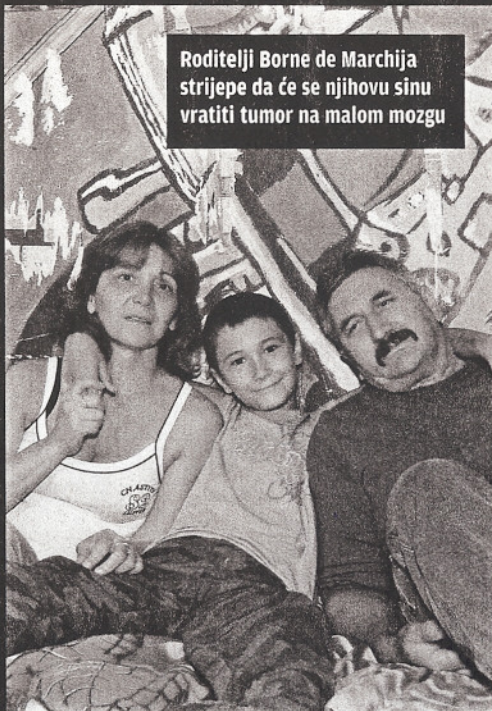
plantaciji matičnih stanica. A sada je za nastavak liječenja potrebna terapija lijekom Temodal, koji nije na pozitivnoj listi HZZO-a, a jedna kemoterapija Temodalom stoji 7000 kuna. Otac Kornelije je nezaposlen, majka Draženka je čistačica u školi i roditelji nemaju čime platiti lijek pa Marko bolest pobjeđuje vedrim duhom. Sličnu kalvariju prošao je Borna De Marchi (11) iz predgrađa No-

ve Gradiške, kojemu je tumor mali mozak pogurao u veliki, a na mjestu maloga mozga sada je likvor. Dječak je operiran 2003. i 2005. godine. Nažalost, postoji mogućnost da se bolest vrati. Nakon nepunih godinu dana Nikolina Bubić (16) iz Dubovca kraj Okučana pobijedila je non-Hodgkinov limfom. Bolest se povukla, Nikolina pohađa treći razred škole za kuhare i polaže predmete iz druge godine, a s

U plućima se nerazgrađene čestice urana mogu zadržati do osam godina i tu izazvati lokalno povećano zračenje, koje oštećuje DNA i uzrokuje rak

U devetočlanoj obitelji Bubić odahnuli su kad se Nikolini, prije godinu dana, povukao opaki non-Hodgkin

Roditelji Borne de Marchija strijepe da će se njihovu sinu vratiti tumor na malom mozgu

Majka Manda Klarić očajna je jer je Ivanu osteosarkom metastazirao na pluća i čeka ga nova operacija

roditeljima i šestero mlade braće živi u neopisivo teškim stambenim uvjetima. Otac Benjamin, umirovljeni branitelj, dobio je darovnicu za kuću od APN-a, međutim, još je sve tek mrtvo slovo na papiru.

Sve su to životne sudbine djece žrtava rata i poraća. Zapravo, za

njih rat još nije i završen, jer minska polja u okolici Okučana i Nove Gradiške još podsjećaju na ratne strahote.

U Pustari, nekadašnjoj bazi UN-a, nekoliko polusrušenih objekata sablasno zjapi usred minskog polja. Jesu li na odlasku UN-ovci odnijeli sve streljivo ili

su ga negdje zakopali? Možda su za sobom ostavili topovske granate punjene osiromašenim uranom? - nagadaju stanovnici podno Papuka.

Uran ubojica Ploče s napisima "Oprez mine!" nezaobilazan su podsjetnik na dane rata, a u šumi nedaleko od naselja Mašići i Ratkovac još je neistraženo vojno skladište bivše JNA. Što li se tek tamo krije pod zemljom? - zabrinuto se pitaju roditelji, koji u godinama života pod kišom granata, strahovima i strepnjama za najmilije vide glavne uzročnike zbog kojih danas ispaštaju njihova djeca.

Od umirovljenog generala, stručnjaka za streljivo, doznajemo da se za Domovinskog rata u Hrvatskoj nije koristilo streljivo s osiromašenim uranom. Osiromašeni se uran, veli on, koristi u topovskim granatama, pri probijanju utvrđenih objekata, oklopnih vozila i tenkova. Opisuje kako u presjeku granata punjena osiromašenim uranom ima oblik pikada kojim probija metu dva puta čvršću od čelika, i to brzinom od 800 do 1300 metara u sekundi, a pored uništavajućeg efekta, premda je uran slabo radioaktivan, doza nakon dužeg djelovanja može oštetiti DNA i izazvati rak. U plućima se, primje-

rice, nerazgrađene čestice mogu zadržati do osam godina, i tu izazvati lokalno povećano zračenje.

Osim u Afganistanu i Iraku streljivo s osiromašenim uranom korišteno je u ratu u Bosni i Hercegovini, na Kosovu, Srbiji i Crnoj Gori, stoga nije nemoguće, drži general, da su čestice osiromašenog urana mogle doletjeti do rubnih dijelova Hrvatske. Međutim, ističe naš sugovornik, prostor ne zagađuje samo streljivo s osiromašenim uranom, zagađuje ga svako pod uvjetom da se na prostor dulje vrijeme djeluje, primjerice, TNT projektilima. Trotil je kemijski stabilan i djeluje još 30-40 godina nakon primjene - sastojci su otrovni i kancerogeni, a takvo je streljivo izdašno korišteno na spomenutom prostoru. Nije nevažno napomenuti, kaže general, da se vojničke uniforme impregniraju sredstvima protiv kukaca i nametnika, a postoje i posebne impregnacije koje mas-kine boje mogu potpuno stopili s okolišem. Nakon duljeg nošenja kemikalije s odora mogu putem kože prodrijeti u organizam i izazvati neželjene posljedice po zdravlje. No, valja imati na umu, ističe general, da su sve to pretpostavke koje je potrebno dokazati sustavnim ispitivanjem. ■

ONKOLOG DR. SC. MLADEN ČEPULIĆ, SAVJETNIK NA ODJELU ONKOLOGIJE KLINIKE ZA DJEČJE BOLESTI ZAGREB

Stres je glavni uzročnik

Za ratnih godina na onkološki odjel Klinike za dječje bolesti Zagreb u Klaićevoj ulici liječio se značajno veći broj djece s područja neposredno zahvaćenih ratom. Po mom mišljenju stres je bitan element koji je mogao potencirati povećani broj tumora u djece.

Naime, teoretski se smatra da svatko od nas u svakom momentu u sebi nosi milijun tumorskih stanica, a u pogodnom momentu, primjerice kada je organizam pod stresom, kod razmnožavanja stanica može doći do greške. No, da bismo dobili točan broj oboljele djece, moralo bi se provesti opsežno istraživanje jer jedino tako možemo utvrditi broj oboljele djece prema regijama i mjestima iz kojih su nam dolazila i dolaze na liječenje - kaže umirovljeni docent dr. sc. Mladen Čepulić, viši znanstveni suradnik, specijalist dječji kirurg i onkolog u Klinici za dječje bolesti Zagreb u Klaićevoj, gdje je prije 35 godina osnovao Odjel onkologije i gdje je trenutačno savjetnik.

